

Helse- og Omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Oslo 02.08.2006

KOMMENTARER TIL HANDLINGSPLAN FOR BEDRE KOSTHOLD I BEFOLKNINGEN (2007-2011). UTKAST TIL DISPOSISJON, INNSATSOMRÅDER OG DELMÅL

Punktene nedenfor henviser til oppgitt punkter i Deres brev av 15.06.2006.

1. Dokumentet

Disposisjonen virker oversiktlig og vel gjennomtenkt, og dokumentet vil inneholde mye informasjon som er viktig å ha som bakgrunn i arbeidet med å bedre kostholdet til landets befolkning.

Ved omtale av utviklingen i norsk kosthold, er det viktig at det blir en faktabeskrivelse av kildene til inntak av de ulike næringsstoffene, blant annet fett, og ikke bare en generell omtale. For å illustrere hva vi mener, følger en situasjonsbeskrivelse rundt innhold av fett fra kjøtt og kjøttprodukter i norsk kosthold.

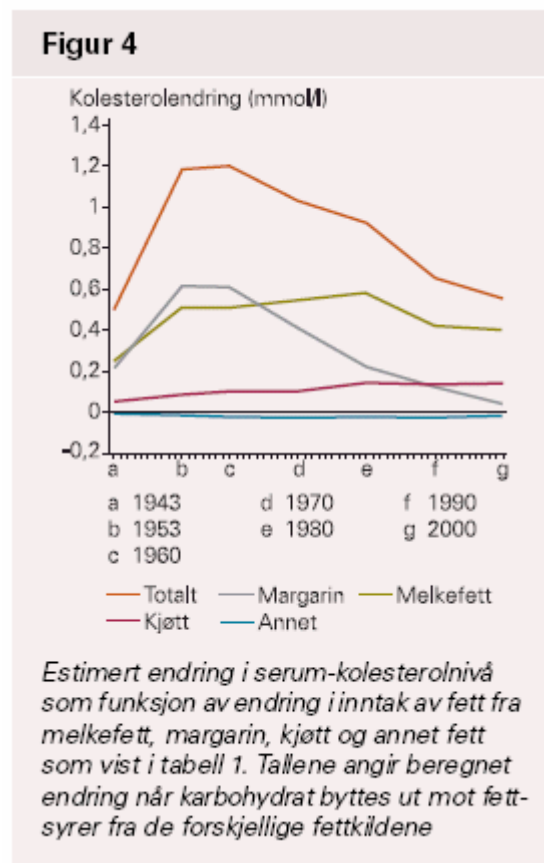
Da ”Utvikling i norsk kosthold 2005” ble publisert sist høst, kunne vi lese i norske aviser at inntaket av kjøtt og kjøttprodukter er ”skremmende høyt”. Dette kunne tolkes slik at inntaket av kjøtt hadde eksplodert det siste året. Faktum er at inntaket av kjøtt og kjøttprodukter har holdt seg stabilt de siste 15-20 årene, som vist i følgende tabell¹:

	Kjøtt Forbruksnivå	Fett fra kjøtt	% fett i kjøtt
	g/per/dag	g/pers/dag	
1975	109	23	21 %
1979	112	24	21 %
1989	112	20	18 %
1998	113	18	16 %
2001	112	17	15 %
2003	112	18	16 %

¹ Sosial- og helsedirektoratet: ”Utvikling i norsk kosthold 2005”

I nesten alle sammenhenger blir det fremholdt at inntaket av mettet fett må ned, fordi mettet fett øker risikoen for utvikling av hjerte- og karsykdommer. I samme åndedrag nevnes det at mesteparten av det mettede fettene i norsk kosthold kommer fra melk og kjøtt og kjøttprodukter. Det differensieres ikke mellom disse to produktgruppene. Faktum er at ca. 20% av det mettede fettene i norsk kosthold kommer fra kjøtt og kjøttprodukter. Dette er samme andel som inntaket av margarin bidrar med. Det snakkes aldri om at innholdet av fett i norsk kjøtt og kjøttprodukter er blitt redusert betydelig siden 1975 (se tabellen ovenfor).

Effekten av høyt inntak av fett, spesielt mettet fett, på utvikling av hjerte- og karsykdommer er knyttet til endring i konsentrasjonen av kolesterol i serum. Pedersen et al.² har sett på endring i dødelighet av hjerte- og karsykdommer i sammenheng med endring i serumkolesterol og i kostholdet. Følgende figur viser hvilket bidrag ulike matvaregrupper har hatt på endringen i serumkolesterol:

Til tross for relativt stor økning i kjøttforbruket siden 1943, har denne matvaregruppen hatt en liten effekt på endringen i serumkolesterol. Samme forfatter også har vist at de ulike mettede fettsyrene ikke har samme effekt med hensyn på økning av serumkolesterol³, og at inntak av fett fra meieriprodukter ser ut til å beskytte mot hjerteinfarkt⁴. Det viser at budskapet om virkning av

²Pedersen, JI, Tverdal, Å, Kirkhus, B. Kostendringer og dødelighetsutvikling av hjerte- og karsykdommer i Norge Tidsskr Nor Lægeforen 2004; 124: 1532-6

³Pedersen JI, Kirkhus B, Muller H. Serum cholesterol predictive equations in product development. Eur J Med Res. 2003 Aug 20;8(8):325-31

⁴Biong AS, Veierod MB, Ringstad J, Thelle DS, Pedersen JI. Intake of milk fat, reflected in adipose tissue fatty acids and risk of myocardial infarction: a case-control study. Eur J Clin Nutr. 2006 Feb;60(2):236-44

mettet fett kanskje bør modifiseres i forhold til det som skjer i dag. Vi håper at dette kan bli gjennomført i den forestående handlingsplanen.

Kjøtt og kjøttprodukter bidrar med flere viktige næringsstoffer og er derfor en viktig bestanddel i det norske kostholdet. Det er også ønskelig å opprettholde et norsk landbruk og norsk produksjon av kjøtt og melk. Men det er begrenset hvilken mulighet man har til å redusere fettinnholdet i dyrene uten at det skal utover dyrenes helse og velferd. Handlingsplanen bør derfor inneholde et kapittel som tar for deg mulige konsekvenser anbefalt kosthold vil ha for norsk landbrukspolitikk og vise versa.

Handlingsplanen bør presisere klart at helsemessige forhold henger sammen med et variert kosthold og måltider, og ikke nødvendigvis med enkeltprodukter. Ordet ”sunn” bør derfor ikke knyttes altfor sterkt til enkeltprodukter, men forbeholdes et ”sunt kosthold” og ”sunne måltider”. Det må fremholdes at det er det totale inntaket over et visst tidsrom som er av betydning, og ikke om man spiser et såkalt ”usunt” produkt av og til.

De foreslåtte målgruppene virker som fornuftige valg. Grunnlaget for sunne vaner begynner i barneårene, likeledes utvikling av overvekt og av velferdssykdommene. Vektlegging av barn og unge i denne handlingsplanen støttes derfor fullt ut og bør følges av gode råd om fysisk aktivitet. Som for kosthold, vil vaner når det gjelder fysisk aktivitet også legges i tidlige barneår.

Når det gjelder oversikt over spesifikke områder vi som næringsmiddelindustri kan bidra med, henviser vi til innspill fra Kjøttindustriens Fellesforening datert 09.03.06.

2. Oversikt over foreslåtte tiltak

Listen over foreslåtte innsatsområder er lang og uoversiktlig, og mange av forslagene går i hverandre. Det er derfor vanskelig på det nåværende tidspunkt å kommentere de ulike områdene. Men de punktene som er foreslått i kapittel 5 i Handlingsplanen, virker fornuftige med tanke på målene som er satt og de målgruppene som er prioritert.

Når det gjelder merking av matvarer, mener vi det bør foreligge et felles europeisk regelverk for hvordan dette skal gjøres. Det er viktig for forbrukerne å ha en merking som er forståelig og som kan gjøre det enklere å velge riktig ut fra sitt eget ståsted. Men det er lett å bli forvirret også. Ernæringsråd for enkeltpersoner er ikke alltid det samme som råd for en hel befolkning. Det betyr at et produkt kan være ”sunt” for noen, mens det er helt uakseptabelt for en annen. Dette gjør det er svært vanskelig å innføre et såkalt sunnhetssymbol som skal kunne brukes på alle typer matvarer, og som vil forstås likt av hele befolkningen.

Det er derfor etter vår mening viktigere å se på merkingen av næringsinnhold og gjøre den mest mulig forståelig for alle. I dag merkes matvarer med næringsinnhold per 100 g spiselig vare, noe som gjør det enkelt å sammenligne et produkt med et annet. Men slik merking sier ingen ting om innholdet av næringsstoffer pr anbefalt mengde av varen. Dette kan for eksempel føre til at folk kanskje velger bort produkter pga høyt innhold av fett pr 100 g, men som spises i relativt små mengder av gangen, mens de spiser masse av et produkt som har mindre fett pr 100 g, men som totalt kanskje vil gi langt høyere inntak av fett enn det produktet som ble valgt bort. Det foreslås derfor at næringsinnhold også skal oppgis per anbefalt porsjon av produktet.

Det bør i handlingsplanen legges føringer for hvordan reklame for enkeltprodukter skal kunne utnytte et eventuelt helsebudskap. Dette henger sammen med det som tidligere er sagt om at det

Svarbrev fra Gilde Norsk Kjøtt

er det totale kostholdet som er av betydning for helsen. Et produkt kan godt ha en bedre fetttsyresammensetning enn et annet produkt, men det er ikke dermed sagt at et høyt inntak av dette produktet i seg selv gir et ”sunt” kosthold.

Merking av matvarer bør være en viktig del i kommunikasjonen og opplysningsarbeidet om mat, helse og kosthold.

Vi bidrar gjerne som høringspartner ved en eventuell endring av merkeforskriften.

3. Spørsmål og problemstillinger

- a) og b) Vi har ingen forslag til andre områder enn de som allerede er nevnt i utkastet til disposisjon.
- b) Som næringsmiddelprodusent vil vår rolle være å bidra til utvikling av produkter som kan inngå i et sunt kosthold, og drive opplysningsarbeid om sammenhengen mellom kosthold og ernæring sett fra vårt ståsted.

Gjennom Opplysningskontoret for kjøtt bidrar vi med økonomisk støtte til innkjøp av rent kjøtt til undervisningen i ”Mat og helse” på 9. klassetrinn.

Vi fremskaffer mer kunnskap om ulike sider av sammenhengen mellom kost og helse ved å støtte forskning på dette området. Gjennom omsetningsavgiften som alle næringsmiddelbedrifter er pålagt å betale, bidrar vi til grunnbevilgningen til Matforsk, Norges fremste forskningsinstitutt på det matteknologiske området. Vi setter også i gang egne forskningsprosjekter der samarbeid med forskerne på Matforsk er viktig for å nå ønskede mål.

Gjennom Fagsenteret for kjøtt bidrar vi med økt kunnskap som alt som har med kjøtt å gjøre.

Som nevnt over, stiller vi gjerne opp som høringsinstans for områder i Handlingsplanen som er relevant for oss.

Med vennlig hilsen
Gilde Norsk Kjøtt BA/ Gilde Norge BA

Gurill Narum Mediaa
Utviklingsdirektør